

Uvod u poglavlje o ibadetima

[Bosanski – Bosnian – بوسني]

Muhammed b. Ibrahim et-Tuvejdžiri

Prijevod:

Senad Muhić

Revizija:

Ersan Grahovac

2014 - 1435

IslamHouse.com

﴿العبادات: الأصول والقواعد﴾

﴿الشرعية﴾

« باللغة البوسنية »

محمد بن إبراهيم التويجري

ترجمة:

سناد موهيتش

مراجعة:

أرسان غراهوفاتس

2014 - 1435

IslamHouse.com

Uvod u poglavlje o ibadetima

Ovo poglavlje obuhvata poglavlja o čistoći, namazu, džezazi, zekatu, postu, hadždžu i umri.

Temelji i pravila šerijata

- Izvori islamskog prava

Izvori islamskog prava su: Kur'an, sunnet, idžma' i kijas.

Kur'an i Sunnet su glavni i temeljni izvor Šerijata.

El-idžma' je jednoglasan stav islamskih učenjaka koji je zasnovan na temelju kur'ansko-hadiskih tekstova, kao npr. obaveznost obavljanja pet dnevnih namaza.

Kijas je analogno rješavanje nekog šerijatskog pitanja koje nije izričito riješeno zakonskim tekstom po uzoru na rješenje sličnog pitanja obuhvaćenog šerijatskim tekstom zbog istovjetnog razloga.

Primjer kijasa je zabrana svih narkotika analogno zabrani alkohola, a istovjetni razlog zabrane i jednog i drugog je opijanje.

- Podjela šerijatskih propisa

1. Vadžib (farz)

To je stroga naredba od strane Zakonodavca, zbog koje onaj koji je izvrši sa nijetom pokoravanja Allahu –

ima sevap, a onaj ko je ne izvrši zaslužuje kaznu. Primjer tome je pet dnevnih namaza.

2. Mustehabb

To je pohvalno djelo koje nije strogo naredeno, zbog kojeg onaj ko ga izvrši sa nijjetom pokoravanja Allahu – ima sevap, a onaj ko ga ne izvrši nema kazne.

Primjer toga je svaki dobrovoljni namaz, post, sadaka, zikrovi i sl.

Djelo ovog stepena se još naziva i El-Mendub, El-Mesnun, Et-Tetavvu'.

3. Haram

To je stroga zabrana od strane Zakonodavca, zbog koje onaj koji je ne prekrši sa nijjetom pokoravanja Allahu – ima sevap, a onaj koji je prekrši zaslužuje kaznu. Primjer tome su: nevjerovanje (kufr), mnogoboštvo (širk), blud, kamata, nepravda, činjenje nereda i drugi veliki grijesi i harami.

4. Mekruh

To je blaža zabrana, zbog koje onaj koji je ne prekrši sa nijjetom pokoravanja Allahu – ima sevap, a onaj ko je prekrši nema kaznu.

Primjer toga je *sedl*¹ u namazu i sl.

¹ Kaže šejh Muhammed ibn Salih el-Usejmin: „Sedl je da čovjek stavi gornji ogrtač na ramena bez da baci dio odjeće s jednog ramena na drugo rame. Neki učenjaci su sedl definisali kao stavljanje gornjeg ogrtača na glavu, bez da krajeve odjeće spusti s desne i s lijeve

5. Mubah

Mubah je djelo koje u osnovi nema ni zabrane i dozvole i njega musliman smije i da uradi i da ne uradi. Za takvo djelo čovjek nema niti sevapa, a niti određene sankcije, poput konzumiranja lijepih jela, lova i ribolova, jedenja mesa od jevreja i kršćana, ženidba sa ženama njihove vjere.

Međutim, ukoliko bi čovjek čineći to djelo imao namjeru da se približi Allahu, imat će sevap.

Nekada se djelom koje je samo po sebi dozvoljeno želi određeno dobro, pa se ono pripaja naređenim djelima, a nekada se njime želo loše, pa se pripaja zrabanjenim djelima.

- Podjela šerijatskih naredbi

Dvije su vrste šerijatskih naredbi, kada je u pitanju njihova nepromjenjivost i promjenjivost:

Prva: Propisi koji su nepromjenjivi, bez obzira na mjesto i vrijeme. Primjer takvih propisa su jasne

strane. Drugi su sedl definisali kao spuštanje odjeće ispod članaka, i u ovom značenju je isto što i isbal. Ono što je poznato kod naših fekiha (hanbelija) jeste da je sedl stavljanje odjeće na ramena bez da dio odjeće s jednog ramena prebaci na drugo rame. Međutim, ukoliko se neka odjeća uobičajeno nosi na ovakav način, onda u tome nema smetnje. Zato je Šejhul-Islam Ibn Tejmijje rekao: 'Ako ogrtač (poznat kao) *el-qaba*' stavi na ramena bez da se ruke stave u rukave, to ne spada u sedl.' El-Qaba' je slična današnjem džubetu.“

kur'anko-hadiske naredbe i zabrane, precizirane kazne i sankcije, temelji islama i sl.

Druga: Propisi koji se mjenjaju shodno općoj koristi i stanju u jednom vremenu i mjestu. Korist i šteta nečega se mijenja shodno prostoru, vremenu i situaciji. Primjer tome su određeni običaji i tradicija, ta'zir – sankcije koje nisu precizirane slovom Kur'ana i Sunneta i sl.

Ovi su propisi idžtihadske² prirode koji se ne oslanjaju izravno na tekstove Kur'ana i Sunneta, nego je njihov izvor običajno pravo, opća korist o kojoj kur'ansko-hadiski tekstovi nisu spomenuli ništa.

Allah Uzvišeni kaže: ***O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše.*** (En-Nisa, 59.)

- Propis praktikovanja šerijatskih naredbi

Šerijatske naredbe su zasnovane na pravdi i dobročinstvu, jednostavnošću i samilosti, i zato rob treba da izvršava naredbe koliko god je u mogućnosti, a loših djela da se kloni u poptunosti.

Allah Uzvišeni veli: ***Zato se Allaha bojte koliko god možete, i slušajte i pokoravajte se i milostinju***

² Idžtihad je nastojanje izvođenja propisa (ahkama) kojima se rješavaju problemi, koji u Kur'anu i hadisu nisu jasno i izričito precizirani.

udjeljujte - za svoje dobro. A oni koji budu sačuvani gramzljivosti, biće ti koji će uspjeti. (Et-Tegabun, 16.)

Ebu Hurejre prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Ostavite me i ne pitajte me (previše). Oni koji su bili prije vas su uništeni upravo iz razloga što su (mnogo) pitali i sa svojim vjerovjesnicima se razilazili. Kada vam nešto zabranim, klonite ga se upotpunosti, a kada vam nešto naredim, uradite to koliko god ste u mogućnosti.**“³

- **Razumijevanje Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi i postupaka**

Kada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nešto naredi ili zabrani, a zatim uradi suprotno tome, to je dokaz da je taj postupak dozvoljen,⁴ ali je on češće radio ono što je bolje.

Primjer toga je što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao da se prilikom abdesta (neki) dijelovi tijela peru po tri puta, a on, sallallahu alejhi ve sellem, ih je ponekad prao po jednom ili dva puta.

Primjer toga je njegovo upozorenje da se pije stojeći, a i on je pio stojeći.

³ Bilježi Buharija, br. 7288., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 1337.

⁴ Tj. u tom slučaju njegova naredba znači da je to djelo bolje učiniti nego ne učiniti, ali da ne mora, a njegova zabrana znači da je to djelo bolje ne činiti, osim s određenim razlogom, tj. da nije zabranjeno. (op. rev.)

Tavafio bi oko Kabe i pješaćeći, a i na jahalici, hodao bi i bosih nogu i u nanulama.

Sve je ovo radio kako bi ukazao na dozvoljenost ovih postupaka.

Međutim, više je puta radio ona djela koja su bila bolja, pa je tako većinom prao dijelove tijela tri puta, pio sjedeći, tavafio hodajući, hodao u nanulama i sl.

Njegovom govoru se daje prednost na njegovim postupkom, jer postoji mogućnost da je postupak koji on čini specifičan samo za njega, dok se govor bez imalo sumnje odnosi na sve.

- **Najvažniji temelji i pravila u islamskom pravu⁵**

1. Uvjerenje se ne otklanja sumnjom.
2. Pravilo je da su sve stvari čiste, osim onih na čiju nečistoću je islam ukazao.
3. Pravilo je da su ljudi nevini i da sa njih pada odgovornost, sve dok dokaz ne ukaže na suprotno.
4. Osnova kod stvari je da su dozvoljene, osim ako dokaz ukaže na zabranu i nečistoću te stvari.
5. Teškoća za sobom povlači olakšicu.
6. Zbog nužde se dozvoljavaju zabranjene stvari.
7. U nuždi od zabranjene stvari je dozvoljeno uzeti samo onoliko koliko je potrebno.

⁵ Više o ovim pravilima vidjeti u: *el-Mumti' fil-kava'idil-fikhijje* – Dr. Muslim b. Muhammed ed-Deusiri, *el-Mufessal fil-kava'idil-fikhijje* – Dr. Ja'kub el-Bahusejn, *Meusu'atul-kava'idil-fikhijje* – Muhammed b. Sidki el-Burnu. (op. prev.)

8. Prema naređenom nemamo nikakvu obavezu prije nego što smo spoznali da je naređeno i dok ne budemo imali mogućnost da ga uradimo.
9. Ako smo nemoćni da nešto izvršimo onda nam to nije ni obaveza.
10. Ako smo u nuždi da uradimo neku zabranjenu stvar, ta nam stvar tada nije zabranjena.
11. Šerijatskim dužnostima su obuhvaćeni šerijatski obveznici.
12. Svi uslovi koji su vezani za ibadete i međusobne odnose su obavezni onoliko koliko smo u mogućnosti da ih primjenimo.
13. Uklanjanje štete ima prednost u odnosu na donošenje koristi.
14. Bira se veća korist ili manja šteta kada smo u situaciji da nešto moramo izabrati.
15. Propis koji je izgrađen na određenom razlogu – stupa na snagu kada taj razlog postoji, a ukida se kada taj razlog ne postoji.
16. Ako osoba, svejedno da li bila šerijatski obveznik ili ne (punoljetna ili ne) uništi nekome imetak ili dio tijela, dužna je štetu namiriti.
17. Osnova kada su u pitanju obredi tj. ibadeti je zabrana da činimo neki ibadet osim ako imamo dokaz za njegovu propisanost.
18. Osnova u običajima i međusobnim odnosima je dozvola, osim ako imamo dokaz za zabranu nečega.
19. Kada šerijatski propis dođe u naredbodavnoj formi, osnova je da ukazuje na obavezu, osim ako postoji

dokaz koji ga spušta na stepen pohvalnog ili dozvoljenog.

20. Kada u šerijatu dođe određeni propis u vidu zabrane, onda on ukazuje na zabranu osim ako postoji dokaz koji ga spušta na stepen pokudenog.
21. Osnova u korištenju stvari je dozvola.
22. Osnova u korišćenju nečistih i štetnih stvari je zabrana.

- **Svaki ibadet koji je sastavljen od dijelova mora imati dvoje: redosljed i uzastopnost⁶.**

Takvi ibadeti su abdest, namaz, hadždž, umra i sl.

- **Razlika između termina farz ajn i farz kifaje**

Farz ajn je obaveza koja vezana za pojedinca koji čini određeno djelo, poput pet dnevnih namaza, posta i sl. Farz kifaje je obaveza koja je vezana za djelo koje se čini u određenom trenutku, poput ezana, pripreme dženaze, pa ako neko uradi tu obavezu, pada odgovornost sa ostalih.

- **Postupci Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem**

⁶ Uzastopnost označava da prilikom praktikovanja određenog ibadeta koji je sastavljen iz više dijelova, ne smije proći duži vremenski period između tih dijelova, jer ako prođe, onda se ibadet mora obnoviti. (op. prev.)

Oni se dijele na tri vrste:

1. Prirodne radnje poput stajanja, sjedenja, konzumiranja hrane i pića, spavanja, nespavanja. Ovakve i slične stvari Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije radio s ciljem da ih propiše ljudima kako bi ga oni u tome slijedili.

2. Radnje koje su vezane za propisivanje radi slijedenja, poput radnji u namazu, hadždžu i sl.

Ovakve i slične radnje je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio s ciljem da ih propiše ljudima kako bi ga oni u tome slijedili. Zato ove radnje moramo izvršavati baš onako kako ih je on izvršavao, i moramo ga slijediti.

3. Radnje za koje postoji mogućnost da ih je radio s ciljem propisivanja i slijedenja, a postoji mogućnost da ih nije zbog toga činio, tj. postoji mogućnost da su iz prve vrste, kao što postoji mogućnost da su iz druge vrste.

Ako su postupci iz prve vrste povezani sa određenim ibadetima ili sredstvima koja vode ka ispunjenju ibadeta, onda se oni mogu uraditi, a mogu se i izostaviti.

Primjer takvih djela je korištenje jahalice na hadždžu, sjedenje koje se naziva dželsetu-l-istirahati.⁷ Zatim primjer takvih djela je vraćanje drugim putem sa

⁷ To sjedenje biva, po određenom broju učenjaka, nakon druge sedžde kada se hoće ustati na drugi i četvrti rekat. Ono je kratko i na njemu se ništa ne uči. (op. prev.)

bajram namaza, naslanjanje na desni bok nakon sabahskih sunneta, dok se ne prouči ikamet za farz, boravak u mjestu El-Muhassabu na Mini⁸ i sl. Ovakve radnje mogu se i uraditi, a mogu se i ostaviti.

Allah Uzvišeni veli: ***Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onome svijetu, i koji često Allaha spominje.*** (El-Ahzab, 21.)

- **Uslovi da bi se određeno dobro djelo primilo**

Prvi uslov: Djelo mora biti učinjeno iskreno radi Allaha, jer Uzvišeni veli: ***A naredeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je - ispravna vjera.*** (El-Bejjine, 5.)

Drugi uslov: Djelo mora biti u skladu sa praksom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer Uzvišeni veli: ***Ono što vam Poslanik kao nagradu da to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite; i bojte se Allaha jer Allah, zaista, strahovito kažnjava.*** (El-Hašr, 7.)

Treći uslov: Onaj koji čini određeno djelo mora biti vjernik musliman, jer Uzvišeni veli: ***Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati***

⁸ Boravak u tom mjestu ne spada u propise hadža. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je tu odsjeo da se odmori. (op. prev.)

da proživi lijep život i doista ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili. (En-Nahl, 97.)

Samo uz ispunjenje ova tri uslova djelo će biti kod Allaha primljeno, a ako jedan od ova tri uslova nedostaje, djelo će biti odbijeno.

Allah Uzvišeni veli: ***Reci: Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog - jedan Bog. Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, Njemu nikoga ne pridružuje!*** (El-Kehf, 110.)

Šta može pokvariti već učinjeno dobro djelo?

Dobro djelo koje vjernik uradi, poput namaza, posta, sadake, može pokvariti jedna od tri stvari: Želja da to djelo vide ljudi, traženje nadoknade za njega i zadovoljstvo sa učinjenim djelom, bez želje za daljnjim praktikovanjem istog.

1. Postoji onaj ko svoje djelo iskreno uradi, a ne radi toga da ga neko vidi, iz razloga što zna da mu je Allah iz svoje blagodati dao da uradi to djelo, te zna da je to od Allaha, a ne od roba.

2. Onaj ko svoje djelo uradi netražeći naknadu iz razloga što zna da je on samo rob svoga vlasnika i da ne zaslužuje naknadu zbog usluge koju je učinio. A ako mu njegov vlasnik i dadne nešto nagrade to je samo zbog dobrote vlasnika, a ne zbog zasluge.

3. Onaj ko uradi djelo znajući da to nije dovoljno, iz razloga što je spoznao svoje mahane i nedostatke u

svojim djelima, zna da djela koja je učinio imaju šejtanskog udjela, i da je Allahovo pravo veliko, te zna da rob ne može da uradi dobro djelo u potpunosti i na najbolji način.

Molimo Allaha da nam podari iskrenost, pomoć, ustrajnost i da na lijep način Mu robujemo.

Allah Uzvišeni veli: ***Od Allaha je svaka blagodat koju uživajte, a čim vas nevolja kakva zadesi, opet od njega glasno pomoć tražite.*** (En-Nahl, 53.)

Čuvanje dobrih djela

Nije dovoljno samo uraditi dobro djelo, nego je potrebno uložiti trud kako bi se to djelo sačuvalo i kako ne bi bilo poništeno.

Pretvaranje, pa makar i u malim količinama ništi djelo, a puno je toga čime se djelo može poništiti.

Djelo koje nije u skladu sa praksom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je ništavno i nevažeće djelo.

Prigovaranje uništava dobro djelo, uznemiravanje stvorenja smanjuje vrijednost djela.

Namjerno suprostavljanje Allahovim naredbama i njihovo potcjenjivanje ništi djelo.

Postoji još mnogo razloga koji uništavaju dobra djela ili umanjuju njihovu vrijednost.

Zato, pazi se muslimanu i obožavaj Allaha na način kaakv Njemu dolikuje.

Allah Uzvišeni veli: ***Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka,***

klanjajući se Gospodaru svome, Njemu nikoga ne pridružuje! (El-Kehf, 110.)

Znaj da dobro djelo od tebe kreće, i da se tebi vraća u vidu sevapa i nagrade, dok loše djelo isto tako od tebe kreće, a tebi se vraća u vidu kazne.

Allah Uzvišeni veli: ***Allah će one koji vjeruju i dobra djela čine uvesti u džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, a oni koji ne vjeruju - koji se naslađuju i žderu kao što stoka ždere - njihovo će prebivalište vatra biti!*** (Muhammed, 129.)

Važnost nijjeta (namjere)

Nijjet po šerijatskoj definiciji označava odluku da se određeno djelo učini s ciljem približavanja Allahu.

Nijjet je uslov za ispravnost djela, a mjesto nijjeta je srce. Sastavni dio svakog postupka je nijjet, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: „**Doista se djela cijene prema nijjetu i svakome pripada ono što je nanijetio.**“⁹

Nijjet se djeli na dvoje:

1. Nijjetu-l-ameli, tj. koje djelo se želi učiniti, poput namjere da se abdesti, kupa, klanja i sl.

2. Nijjetu-l-ma'muli lehu, tj. zbog koga ili zbog čega se čini određeno djelo, a ono se čini radi Allaha i Njegovog zadovoljstva. Dakle, namjera za abdest,

⁹ Bilježi Buharija, br. 1., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 1907.

kupanje, namaz i sl., je radi približavanja Allahu Uzvišenom.

Ova namjera je bitnija od prve vrste (nijjetu-l-ameli), a oboje je obavezno prilikom svakog dobrog djela.

Značenje ihlasi (iskrenosti)

Ihlas je podudarnost postupaka koji se čine u vanjštini sa unutrašnjošću, te njihovo činjenje isključivo radi Allaha bez želje da ih stvorenja vide. A još veća iskrenost je kada unutrašnjost roba bude bolja od njegove vanjštine.

Kada rob iskreno obavi djelo, Uzvišeni Allah ga posebno odabere, u njegovo srce ubrizga život, i približi ga Sebi, te mu omili dobra djela, a loša učini mrskim.

Dok, s druge strane, srce koje je neiskreno, nekada žudi sa pozicijom, nekada za popularnošću, a nekada za imetkom.

Allah Uzvišeni veli: ***A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je - ispravna vjera.*** (El-Bejjine, 5.)

Propis davanja prednosti drugima (el-isar)

Postoji tri vrsta *isara*:

1. Zabranjeni isar, poput toga da čovjek dadne prednost drugima u onome što je obaveza da on lično

uradi. Primjer toga je uzimanje abdesta kojeg čovjek mora sam za sebe obaviti i jedan abdest nije dovoljan za više od jednog čovjeka. Takvo nešto nije dozvoljeno jer iz tog postupka proizilazi spadanje odgovornosti sa čovjeka.

2. Dozvoljeni isar, poput davanja prednosti u stvarima koje su pohvalne, poput toga da čovjek drugom čovjeku ustupi svoje mjesto u prvom saffu. Ovo je bolje izbjegavati osim u slučaju kada u tome ima šerijatska korist.

3. Pohvalni isar, poput toga da čovjek dadne prednost u hrani nekome drugome, a on ostane gledan. Allah Uzvišeni veli: ***I više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se učuvaju lakomosti, oni će, sigurno, uspjeti.*** (El-Hašr, 9.)

Načini na koji se obavljaju djela

Svako djelo mora imati način na koji se obavlja, ukoliko se želi da bude primljeno i plodonosno, bez obzira da li se radilo o ibadetima poput namaza, zekata, posta, hadždžda i sl., ili se radilo o međuljudskim odnosima poput kupoprodaje, iznajmljivanja, i sl., ili ulazilo u sferu etike, bračnih odnosa, zikrova, dova i drugih dužnosti kao što su pozivanje u islam, podučavanje, naređivanje dobra, odvrćanje od zla, i sl.

Najbitnija svojstva koja mora sadržavati svako djelo kako bi bilo primljeno i plodonosno su:

1. Uvjerenje da je djelo koje nam je naredio Allah i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, samo ispunjenje naših potreba, te da je ono uzrok našeg uspjeha i na ovom i na budućem svijetu.

Allah Uzvišeni veli: ***Veliki uspjeh je postigao onaj ko se pokori Allahu i Poslaniku.*** (El-Ahzab, 71.)

2. Iskreno izvršavanje djela, samo radi Allaha Uzvišenog, jer je On taj Koji nas je stvorio i ka izvršenju tog djela naputio, te nam pomaže na tom putu i nagrađuje nas.

Allah Uzvišeni veli: ***To vam je Allah, vaš Gospodar, nema Boga osim Njega. On je sve stvorio, zato samo Njega obožavajte. On nad svim bdi.*** (El-En'am, 102.)

Djela vezana za vjeru su skupocjena i njihovu vrijednost ne može da odredi, niti da je isplati niko osim Allaha. Niko ni na nebesima ni na Zemlji ne može nagraditi nikoga, pa ni za jedno veličanje Allaha.

Zato, iskreno, radi Onoga Koji ti je obećao nagradi, uradi djelo, jer On je Allah Koji nema sudruga.

3. Djelo mora biti u skladu sa praksom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Moramo da djelo uradimo baš onako kako ga je činio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i moramo uvijek imati na umu kako bi postupili da se Poslanik, nalazi pored nas. Ako znamo, trebali bismo djelo uraditi, a ako ne znamo, onda treba da pitamo onoga ko zna.

4. Trebamo uvijek imati na umu vrijednost djela koje činimo, jer ako znamo koja je vrijednost, onda će

nam i teška djela biti lahko uraditi, bićemo ustrajni u njima, puno ćemo ih ćiniti i druge njima pozivati.

Zato trebamo da se upoznamo sa vrijednostima zikra, namaza, posta, hadždžda, pozivanja u islam, održavanja rodbinskih veza i drugih dobrih djela, kako bi nam to pomoglo da što lakše uradimo ta djela i da što ustrajni budemo.

5. Trebamo uvijek imati na umu da obožavamo Allaha kao da ga vidimo, jer ako mi Njega ne vidimo, On nas vidi.

Moramo znati da nas Allah gleda, ćuje, da zna svako naše stanje i da prati sve što mi radimo.

Zato, uvijek trebamo da djelo uradimo na što bolji način, i da Ga obožavamo kao da Ga vidimo, te da znamo da nas On posmatra i da će nas nagraditi ili kazniti shodno onome što radimo.

Pravi rob je onaj koji u samoći radi ono što radi i pred ljudima na isti način, te ko se okrene srcem Allahu i nikome drugom.

Ko na lijep način uradi djelo među ljudima, a ćini loše kada je sam, takav je dao prednost stvorenju nad Stvoriteljem i to je djelo licemjerstva.

Allah Uzvišeni veli: ***Zato se, mimo Allaha, ne moli drugom bogu – da ne bi bio jedan od onih koji će biti mućeni!*** (Eš-Šuara, 213.)

6. Borba i ulaganje truda na način da sami sebe tjeramo da što više dobrih djela uradimo, te da naše duše napojimo sa onim što je Allahu drago. Treba da uložimo sve što imamo kako bismo stekli Allahovo zadovoljstvo,

radeći ono što je On naredio, a kloneći se onoga što je On zabranio.

Iskreni i pravi rob je onaj ko dadne prednost onome što Allah želi i voli nad onim što on želi i voli. Kome Allah podari ovo, taj je pravi mudžahid (borac).

Uzvišeni veli: ***One koji se budu zbog Nas borili Mi ćemo, sigurno, putevima koji Nama vode uputiti; a Allah je, zaista, na strani onih koji dobra djela čine!*** (El-Ankebut, 69.)

Ako djelima pristupimo na ovaj način, raširiće se znanje i njegova primjena i proširiće se lijepe vrline.

A ako djelima pristupimo na način koji nije propisan, raširiće se i znanje i rad, ali neće biti lijepih vrлина, pojaviće se rasprave i razilaženja, traženja olakšica, pojaviće se lijenost i pretvaranje, iskušenja će zavladati, a broj skupina i frakcija će se povećati.

Allah Uzvišeni veli: ***Ti idi Pravim putem, kao što ti je naredeno, i nek tako postupe i vjernici koji su uz tebe, i obijesni ne budite, jer On dobro vidi ono što radite.*** (Hud, 112.)

Ko postupa na propisan način, postići će ono što je Allah obećao i na ovome, a i na budućem svijetu.

A onaj ko ne obavi određeno djelo na način koji je propisan i kome izostane jedno od spoemutih svojstava, neće postići nagradu koja je obećana za to djelo. Gubitka i propasti će se spasiti samo onaj ko bude imao četiri svojstva, koja se spominju u riječima Allaha: ***Tako mi vremena – čovjek, doista, gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima istinu***

preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje.
(El-Asr, 1-3.)